

KAUNO SP(i)AUDA

Kauno miesto žinas

Nr 1., 2014 vasara

LEIDĖJŲ ŽODIS

Jūsų rankose - pirmasis zino KAUNO SP(i)AUDA numeris, išleistas 100 egzempliorių tiražu ir paplatintas Kauno viešosiose erdvėse.

Pirmajame numeryje turėjome išdėstyti ilgą ataskaitą, kokia šio leidinio idėja, ko siekiame, ką norim pasakyti ir t.t., bet po kelių nepasisekusių bandymų nusprendėme, kad nemėginsime sau bei jums visko iki galo išaiškinti ir užteks paminėti tik kelis dalykus. Pirmas - tai yra žinas; jame rašoma laisvai, necenzūruota kalba, taip, kaip atrodo geriausiai išreikšti mintis nesilaikant formalumų. Antras, tekstus šiam leidiniui daugiausiai rašo studentai, aktyvistai arba kitokie įdomūs veikėjai. Įspėjame, kad straipsnius skaitytumėt su didžiausiu kritiškumu, kadangi šie žmonės dažnai yra nepavalgę, nepatenkinti valdžia bei daugeliu kitų dalykų pasaulyje, o tekstus rašo naktimis. Trečias, kviečiam dalintis šiuo leidiniu iš rankų į rankas bei siųsti naujienas, pranešimus, straipsnius, nuotraukas ir grafiką kitiems Spiaudos numeriams.

Vuolia, smagaus skaitymo!

Šiame numeryje:

Leidėjų žodis - Apie Ažuolyną, kiną ir Vladislavą Starevičių - Dikas - Merkurijus - Marozai - Kasdienis seksizmas - Utopiniai pranešimai

KAUNO SP(i)AUDA tai periodinis leidinys apie miestą, bendruomenes ir gyventojus. Čia talpinami socialiniai, istoriniai, politiniai straipsniai, miesto tyrimai, aktualios Kauno naujienos/pranešimai, alternatyvių renginių kalendorius, nuotraukos ir grafika.

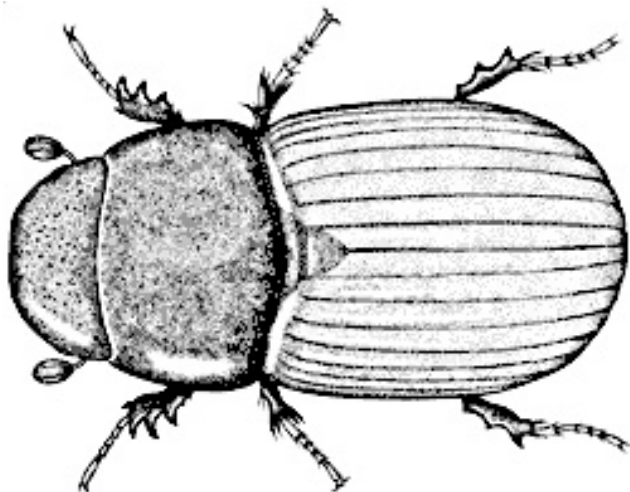
Šis leidinys spausdinamas bendrai surinktomis lėšomis, jį galima laisvai kopijuoti ir dalinti. Kauno Spiaudą rasite: centre kavinėje „Kultūra!“ ir Post Galerijoje, Žaliakalnyje kavinėje „Kaukita“ bei Šančių kioske. Taip pat kviečiame užsisakyti zino prenumeratą ir prisidėti prie spausdinimo išlaidų padengimo arba siūlyti savo platinimo tašką.

Kviečiame kitam Spiaudos numeriui siųsti tekstus, (sk)replikas, nuotraukas ar grafiką, taip pat rašyti kitais klausimais, adresu: spiauda@gmail.com

APIE AŽUOLYNĄ, KINĄ IR VLADISLAVĄ STAREVIČIŲ

Beatricė Juškaitė

Kulniuodama Kauko laiptais prisimenu Juditą Vaičiūnaitę ir atidžiau stebiu fontanus. Kiekvieną sykį važiuodama pro Jiesių minčių projektoriais suku įsivaizduojamą Garšvos suicidinę sceną. Kulniuodama Smetonos alėja Panemunėje kiek šniokščiančiu aidu girdžiu tarpukariu vykusio Europos krepšinio čempionato sportininkų šurmulį. O štai Ažuolyne tiesiog priglundu žemiau prie žolės, kad akies krašteliai stebėčiau vabalus – tą gamtos alsavimą, kuriam šiaip jau būnu abejinga. Šalimais esantis zoologijos sodas neturi nieko bendra – paaiškinu suskubusiems spēlioti. Kinas – skiriu aplodismentus tariantiems šį raktinį žodį. O ten, kur vabzdžiai ir kinas, šmėžuoja ir lenkų kalbų kilmės režisieriaus kauniečio Vladislavo Starevičiaus pavardė. Jaučiu, kad šį kartą istorija vėl veikia kaip tikra paleistuvė ir šio kino kūrėjo vardas užmirštamas visai nepelnytai. Na, sakykime, ne užmirštamas, bet galėtų būti linksniuojamas kiek dažniau. Teigiama, kad jis buvo pirmasis kine panaudojęs lėles. Leiskite suformuluoti tai kiek didingiau – pirmasis pasaulyje lėlių animacinis filmas „Elniaragių kova“ buvo sukurtas būtent Kaune. Štai ir puikus atspirties taškas beviltiškai pasididžiavimo ieškantiems, kaip įprasta, cepelinuose ir oranžiniame kamuolyje. Preparavęs tikrus vabalus ir vieleles juose

įtaisęs Vladislavas Starevičius net apmulkino kai kuriuos žiūrovus, jog buvo nufilmuoti tikri dresuoti vabalai. Mažos vabalų iškamšėlės iš Ažuolyno ekrane atrodė taip įtikinamai, jog tai buvo puiki pradžia šiam kino kūrėjui, vėliau pelniusiam pasaulinę šlovę. Lenkams, rusams ir prancūzams besiginčijant dėl kūrėjo

tapatybės, pats jis tęsė darbus Paryžiuje vėliau pastatydamas ir pirmąjį lėlinį pilnametražį filmą „Lapinas Raneikis“. Vėliau šis kino inovatorius, kurio pavardė minima greta Volto Disnėjaus, pardavinėjo savo kurtas lėles, net buvo kviečiamas dirbti kino studijoje JAV, tačiau to atsisakė.

Tai štai, pasirodo, bastaisi sau numindžioto miesto gatvėmis ir nė nepakeli galvos pastebėti, jog Kaune jau kuris laikas Vladislavas Starevičius didžiuojasi memorialine lenta. Gyvenimą ir kūrybą liudijantis dokumentinis filmas „Vabzdžių dresuotojas“ vis dar neperžiūrėtas, o Vytauto Mikalausko knyga „Stebukladaris iš Kauno“ tik pradėta skaityti. Vladislavas Starevičius, nors nebuvo baigęs net gimnazijos, savo originalia kūryba užsitarnavo garbingą vietelę kino Olimpe. O štai mes galime jo šlovės spinduliuose pašildyti vėsius Kauno gatves ir šliūstelti magijos į sustabarėti vis grasinančią savo pačių kasdienybę.

VISUOMENĖS VEIKĖJO PROFILIS

Dikas (šuo)

Gimė: apie 1993-1995m.

Gyvenamoji vieta: Žemieji Šančiai, Kranto 18-oji g.

Biografija: Nors neaišku, kada Dikas gimė, 1995-aisiais šis mišriausių pasaulyje genų šuo jau tikrai gyveno Šančiuose. Ne tik Diko kilmė, bet ir jo jaunystė gaubiamas paslapties. Iš paskirų liudijimų ir šiuo metu dažnai Šančiuose matomų šunų aiškiai turinčių Diko bruožų galima nutuokti, kad pirmaisiais gyvenimo metais jis aktyviai dalyvavo rajono socialiniame gyvenime ir retai kada pasirodydavo namie ar ilgiau užsiėdėdavo vienoje vietoje. Diką būdavo galima sutikti tiek Juozapavičiaus prospekte, tiek Krantų gatvėse (nuo pirmos iki paskutinės), tiek prie Nemuno. Paprastai jį lydėdavo bent pora „chebrantų“, tikriausiai apžavėtų Diko sugebėjimų savarankiškai prasimaitinti, išgyventi žiemas bei pritraukti pateles. Apskritai galima neabejojant teigti, kad Dikas savo klestėjimo amžiuje buvo autoritetas daugeliui Šančių šunų, o gal ir kai kuriems žmonėms. Jam retai kada prireikdavo veltis į kovas - didesni šunys, matyt, pajausdavo, kad prisijungti prie bendruomenės vertingiau nei peštis dėl galios su

jos lyderiais. Nepaisant to, reikia paminėti, kad Diko fiziniai duomenys taip pat toli gražu nebuvo prasti. Neprakandamas susivėlęs kailis, beribė ištvėrmė, pagal poreikį apsivelkama mirtina smarvė ir geležinis skrandis puikiai tiko išgyvenimui Šančių džiunglėse. Apie įstabias šio šuns savybes ir jaunystę būtų mažai žinoma, jei viduriniu gyveno laikotarpiu jis nebūtų įsitraukęs į žmonių pasaulio veiklą. Užmezgęs tamprius santykius su 18-ojo Kranto gyventojais, Dikas pradėjo lankytis viešose renginiuose ir žavėti savo sveiko ir turiningo gyvenimo pavyzdžiu. Tarp ypatingesnių Diko pasirodymų galima paminėti bent tris keliones keturiomis iki Kauno senamiesčio ir atgal (dalyvauta Kauno dailės instituto, Kaunas Jazz bei Hanzos dienų šventėse). Taip pat Dikas lankėsi įvairiuose vietiniuose projektuose, tokiuose kaip Draugiška Zona bei kiti. Vėlyvučiu, dar besitęsiančiu Diko gyvenimo laikotarpiu, jis pradėjo vis dažniau užsibūti Kranto 18-osios gatvės kiemuose ir savo mėgstamiausių šeiminių namuose,

kur jį dažnai aplanko kiti šunys. Dabar jis jau retai kada ieškosi maisto pats ar išeina iš kvartalo ribų. Jį maitina ir pora kartų per metus dredus apkerpa vietiniai gyventojai. Praėjusiais metais Dikas buvo smarkiai nusilpęs, nes sirgo tiesiosios žarnos vėžiu. Galiausiai jis buvo sėkmingai išoperuotas, o veterinarai stebėjosi, kad Diko organai dar tokie sveiki, kaip jauno šuns. Po operacijos Dikas sparčiai atsigavo ir dabar vėl jaučiasi puikiai bei mėgaujasi užsitarnauta pensija. Diką mėgsta ir vietiniai, ir svečiai, ir vaikai. Jam ypač patinka būti glostomu ir kasomu, o kai pritrūksta glostytojų Dikas mėgsta trintis į gatvės asfaltą. Artimiausiu metu Diką išvysti ir pakasyti turėtų būti galimybė Šančių Kiosko blusų turgelyje, kuris vyksta paskutiniaisiais mėnesio šeštadieniais.

Nuopelnai:

- Buvo (ir yra) pavyzdžiu šunims ir žmonėms. Demonstravo draugiškumą, savarankiškumą, gyvybingumą, žaismingumą, ištikimybę ir atvirumą.
- Prižiūrėjo ir džiugino ne vieną vaiką.
- Dalyvavo visuose reikšmingesniuose Šančių įvykiuose per pastaruosius 10 metų. Juose palaikė gerą atmosferą ir padėjo susipažinti žmonėms.
- Būdamas viešu augintiniu, suartino (bent jau) Kranto 18-osios gatvės gyventojus.

SOVIETINIO VARTOTOJIŠKUMO ATSPINDŽIAI KAUNE IR „MERKURIJUJE“

Ugnė Marija Andrijauskaitė

Vienas iš Sovietų Sąjungos ekonominių tikslų buvo socialistinio postmaterialistinio pasaulio sukūrimas: nors parduotuvėse būtų gausu prekių, jos nebūtų ypatingai svarbios žmonėms. Sovietinis pilietis neturėjo mėgti ir garbinti daiktų; sovietinis pilietis turėjo į prekes turėti žiūrėti tik kaip į tam tikrą funkciją atliekančius daiktus. Šį sumanymą įgyvendinti nesisekė, o aštuntajame dešimtmetyje dėl gerokai padidėjusio gausios prekių pasiūlos oficialioje rinkoje poreikio jo teko išvis atsisakyti. „Madinga. Solidu. Pradžioje efekto vaikymasis, paskui – pastangos susikurti socialinį prestižą, o finale – prabangių daiktų kultas. Taip vystosi vartotojiškoji psichologija“¹ - taip (visai netyčia) ateitį nuspėjo 1970 m. Lietuvoje susuktas propagandinis filmukas. Todėl Brežnevo valdymo metais požiūris į daiktus tik kaip į priemones atsisakyta, bei imtos skiepyti atsakingo vartojimo idėjas: „ir socialistinėje visuomenėje ne visi žmonių poreikiai yra racionalūs. Mums gi rūpi patenkinti racionalius poreikius, nes neracionalus vartojimas daro žalą visuomenei. <...> Mums svetimi buržuazinės vartotojiškos visuomenės, daiktų vergų visuomenės idealai.“² Padidėjusi prekių įvairovė bei pasikeitę vartojimo įpročiai vedė į savotišką vartotojų revoliuciją.³

Pirkimo prigimtį ir kontekstą keitė universalinės parduotuvės ir pirmieji prekybos centrai. Jose buvusi didesnė prekių gausa suteikė pirkėjams naujas laisves ir naujas mėgavimosi galimybes bei nešė apsipirkinėjimo kultūrą. Galiausiai universalinės parduotuvės tapo savotiškais miesto kultūros centrais. Pirmasis prekybos centras SSRS buvo atidarytas Leningrade 1970 m., LSSR

- 1974 m. (Vilniaus Centrinė Universalinė Parduotuvė), o 1983 m. Kaune atsiradė itin modernus ir į vartotojus orientuotas „Merkurijaus“ prekybos centras. Šiame straipsnyje bus analizuojama sovietinė vartojimo kultūra ir Kauno prekybos centrai kaip miesto kultūros centrai. Pagrindiniais informantais tapo asmenys, minėtuosiu metu gyvenę Kaune.

„Merkurijaus“ fenomenas

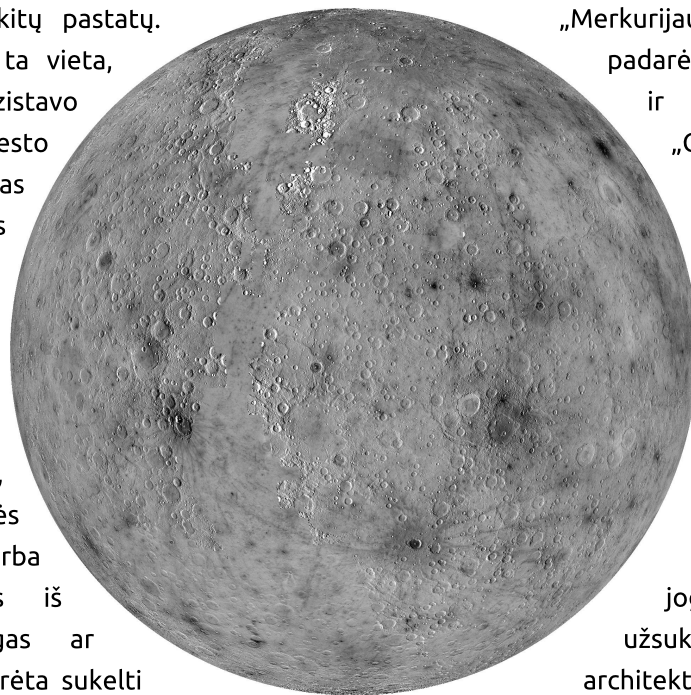
1983 m. sausį Kaune, Laisvės alėjoje atsiradęs „Merkurijaus“ prekybos centras atnešė nemažai naujovių į miesto ir vartotojų kultūrą. Pirmą kartą prekybos centro pastato architektūrai buvo skirtas toks didžiulis dėmesys; pastatas turėjo ne tik atlikti savo funkciją, bet ir išsiskirti savo architektūriniais bei interjero sprendimais iš kitų pastatų.

„Merkurijus“ greitai tapo ta vieta, kur susitiko ir koegzistavo tuometinė vartotojų ir miesto kultūros. Tiesa, iškilmingas prekybos centro atidarymas dėmesio spaudoje nesusilaukė, tačiau jau po kelių veikimo savaitių „Kauno tiesoje“ įdėta nuotrauka, pirmoji, kurioje puikiai matėsi „Merkurijus“, tačiau ji pavadinta „Laisvės alėjoje“.⁴ Taigi, arba „Merkurijaus“ atidarymas iš tikrųjų nebuvo ypatingas ar reikšmingas, arba buvo norėta sukelti tokį įspūdį.

Panašu, jog „Merkurijus“ buvo tarsi susitaikymas su tuo, jog siekiamas įskiepyti postmaterialistinę tvarką, galutinai žlugo. Šis prekybos centras, peržengęs nemažai iki tol galiojusį prekyviečių standartų, tapo pirmuoju gana vakarietišku prekybos centru, orientuotu į prekių gausą, aptarnavimo kokybę ir vartotojų poreikius. Prekybos centras sukurtas taip, kad „būtų jauku ir patogiu visiems: ir pirkėjui, ir pardavėjui. <...> Parduotuvėje buvo pritaikyti mikrokompleksai, „kuriuose prekės pirkėjams pateikiamos pagal vartotojišką paklausą. Atsisakius linijinio įrenginių išdėstymo ir įgyvendinus naują technologinį sprendimą, pirkėjas sugaišta žymiai mažiau laiko norimai prekei išsirinkti ir už ją atsiskaityti.“ „Merkurijaus“ panašumą (ar pastangas būti panašiam) į vakarų valstybių

prekybos centrus įrodo ir tai, jog ten veikusioje kavinėje buvo galima „pasistiprinti firmos pyragėliu – hamburgeriu“⁵ - amerikietišku užkandžiu.

Siekiant užtikrinti kokybišką aptarnavimą, „Merkurijuje“ buvo įrengtas televizijos pultas su telekameromis prekybinėse salėse. Jos buvo reikalingos tam, kad specialistai galėtų stebėti prekybos eigą, pardavėjų darbą, taisyti pastebėtas klaidas, patarinėti.⁶ Nėra aišku, ar kameros iš tiesų buvo naudojamos tokiais tikslais, bet nuo vagysčių jos neapsaugojo, o šių pasitaikydavo: Antanina (g. 1943 m.) pasiguodė, jog „Merkurijuje“ iš jos dukros pavogė užrašų knygelę su svarbiais įrašais.

„Merkurijaus“ architektūra ir interjeras padarė prekybos centrą išskirtiniu

ir mėgstamu pastatu:

„Gyventojų apklausa, siekiant išsiaiškinti mėgiamiausius

Kauno pastatus parodė,

jog „Merkurijus“ be

konkurencijos užėmė

pirmąją vietą.“⁷ Virginija

(g. 1952 m.),

pasakodama apie

„Merkurijuje“

apsilankiusius Kauno

miesto svečius paminėjo,

jog į prekybos centrą jie galėjo

užsukti pasižiūrėti jo

architektūros ir interjero. Renkantis

prekybos centro vidaus interjerą, buvo

tartasi su psichologais, kokia spalva patraukliausia

skirtingų lyčių žmonėms. Pagal jų atsakymus, prekių

vyrams komplekse vyravo sodriai žalia spalva, prekių

moterims – oranžinė.⁸ Deja, spalvos nebuvo itin

svarbios „Merkurijaus“ lankytojams; daug dažniau

pasakodami apie prekybos centro įrengimą, jie

minėdavo bendrą įspūdį, jog „Merkurijus“ buvo labai

gražiai, moderniai įrengtas, viskas ten net „blizgėjo“.

Virginija pasakojo:

Tai buvo labai modernus pastatas, kuris išsiskyrė iš visų

kitų pastatų Laisvės alėjoje. <...> Mes nebuvom pripratę

prie tokio stiliaus parduotuvių, tokio aptarnavimo,

skaitėm, kad čia kažkas naujo. Kaip užsienin

nuvažiuodavai, pamatydavai, taip ir čia, Kaune, „oi, mes

turim TOKĮ centrą, kažką tokio modernaus“. Merkurijus

buvo galima lyginti su užsieniu, Lenkijos, Vengrijos parduotuvėmis.

„Merkurijaus“ sėkmę, be abejonės, lėmė ir jo įsikūrimo vieta: Laisvės alėja buvo ilgametis Kauno simbolis bei pagrindinė miesto „arterija“. Komjaunimo tiesa rašė: „Merkurijaus“ parduotuvė – pačiame Kauno centre, todėl per pietų pertrauką ir vakarėjant, pasibaigus darbui, pirkėjų srautas smarkiai padidėja.“⁹ 1985 m. duomenimis, kasdien „Merkurijuje“ lankydavosi ~29.000 pirkėjų, jiems buvo siūloma per 10.000 prekių.¹⁰ 1986 m. „Merkurijų“ per dieną aplankydavo ~40.000 žmonių, ten buvo galima įsigyti daugiau kaip 15.000 pavadinimų prekių. Metinė prekybos centro apyvarta viršijo 60 mln rublių.¹¹

„Merkurijus“ taip pat dalyvavo ir kultūriniame bei politiniame Kauno gyvenime: 1986 m. likus savaitei iki Naujųjų metų „Merkurijuje“ pasirodė Senis Šaltis. Apie tai Kauno tiesa rašė: „Šios didžiausios miesto prekybos įmonės darbuotojai, laikydamiesi savo seno principo numatyti ne tik šeštadieninius, bet ir rytojaus pirkėjų poreikius, iš anksto pasiruošė įvykiui, su kuriuo paprastai siejamos naujos viltys ir svajonės.“¹² Vis dėlto straipsnyje išreikštas nustebimas ir priekaištas dėl tokio ankstyvo Senio Šalčio pasirodymo. Ankstyvą šventimo pradžių galima paaiškinti keliais būdais: arba tai buvo paankstintas šventinės nuotaikos laikotarpis siekiant pritraukti daugiau pirkėjų ir padidinti pardavimų skaičių, arba įvykis turėjo politinę potekstę, susijusią su draudžiamu Kūčių ir Kalėdų šventimu; savaitė prieš Naujuosius metus (tiksliai Senio Šalčio pasirodymo data nenurodyta) būtent ir buvo katalikiškų žiemos švenčių dienos.

„Merkurijaus“ išskirtinumą ir svarbą Kauno miestui bei populiariajai kultūrai parodo ir 1988 m. šiame prekybos centre nufilmuotas Egidijaus Sipavičiaus muzikinis videoklipas „Breikas“, į kurio siužetą įtraukti ne tik „Merkurijaus“ lankytojai, bet ir drauge šokančios pardavėjos.¹³ Breikas tuo metu buvo populiarus jaunimo diskotekose, tačiau oficialiai šis šokis buvo ignoruojamas, o jo atlikimas viešoje vietoje traktuotas kaip antisovietinė propaganda.¹⁴

1974 m. Vilniuje atsidaręs pirmasis sovietinės Lietuvos prekybos centras (VCUP) bei 1983 m. Kaune atsidaręs „Merkurijus“ pradėjo naują vartojimo kultūros etapą. Nors buvo stengiamasi įskiepyti atsakingą vartojimą,

nuolatinis prekių deficitas ir mažas asortimentas veikė priešingai: pirkėjus įsigyti prekes skatino ne jų kokybė, išvaizda ar reikalingumas, o pačios prekės buvimas reta ir sunkiai gaunama.

Sovietiniai prekybos centrai buvo svarbūs miesto gyvenime ir atliko ne tik prekių įsigijimo, bet ir laisvalaikio leidimo funkciją. Prekybos centrai buvo populiari susitikimų vieta, dėl laisvalaikio veiklų trūkumo, lankymasis juose kai kuriems žmonėms atstojo pramogą. Okupuotoje Lietuvoje norėta įskiepyti ideologijos primestus vartojimo ir požiūrio į prekes modelius, tačiau nesėkmingai. Pirmieji daugiafunkciniai prekybos centrai formavo gyventojų vartotojišką kultūrą, o nelegali prekyba „iš po prekystalio“ sudarė sąlygas augti hipervartotojiškumui. Sovietiniai prekybos centrai smarkiai pakeitė didžiųjų Lietuvos miestų gyventojų apsipirkimo įpročius, o taip pat tapo neatsiejamais nuo miesto tuometinės vartojimo ir populiariosios kultūros centrais.

1 Daiktai ir žmonės. Lietuvos Kino Studija, 1970. Prieiga per internetą:

<<http://www.lrt.lt/mediateka/irasas/24619>> [žiūrėta: 2013-10-27]

2 G. Buslavičius. Vartojimas ir prekyba Lietuvos TSR: medžiaga lektoriui. Vilnius, 1979, p. 14-15.

3 N. Chernyshova. Soviet Consumer Culture in the Brezhnev Era. Routledge, 2013, p. 2.

4 „Kauno tiesa“, Kaunas, 1983 m. sausio 18 d.

5 Merkurijus kviečia. Vilnius, 1985.

6 Ten pat.

7 A. Kaušpėdas. Keliai veda į „Merkurijų“. Literatūra ir menas, Vilnius, 1985 m. liepos 6 d.

8 Merkurijus kviečia. Vilnius, 1985.

9 Komjaunimo tiesa. 1983 m. vasario 19 d. Vilnius.

10 Merkurijus kviečia. Vilnius, 1985.

11 Kauno tiesa, 1986 m. gruodžio 28 d., Kaunas.

12 Ten pat.

13 Egidijus Sipavičius. Breikas valdo mus kaip mašinas. Šaltinis: <<http://youtu.be/8Of2kWun67E>> [žiūrėta: 2013-11-01].

Lietuvos popkultūros istorija: kaip E. Sipavičius breiką populiarino. Šaltinis: <<http://tv.delfi.lt/video/LKIKC5E7/>> [žiūrėta: 2013-11-01]; P. Lauener. Russians put a novel spin on break dancing. The New York Times, 2007 m. spalio 3 d.

MAROZAI

T. M.

Marozai egzistuoja tik tada, kai rajone paprašo parūkyti. Apie juos nerašomi akademiniai darbai – rašomi apie pankus, metalistus ir skinus, o marozai juose pasirodo tik kaip už subkultūrų ribų stovinti, joms grasinanti ir jų gąsdinama auditorija. Marozai pastebimi kalėjimo žargonų žodynuose, bet apie juos nerodo LRT Kultūra, nes kultūros, kaip die Kultur, marozai ir neturi: turi tik visa apimančią ir visagalę privilegiją amžinai apsistoti imperijos ribose: iki čia mūsų, o ten gyvena liūtai. Marozai yra “neskirtingos ir skirtumui abejingos barbarų ordos”, grasinančios “privačioms buržua išskirtinumo erdvėms” (Bourdieu).

Žiūrėdamas į lavoną matai tai, kas nėra tu, bet įgalina tave būti: ribą, kuri sustato tavo žmogišką gyvenimą į vėžes, ribą, kuri stumia šleikštuliu ir traukia smalsumu. Jei jau pasirinkai žiūrėti į marožą – arba jis pasirinko tave, kad į jį žiūrėtum – nėra tikslo dairytis į abi puses. Jei jame iš tikrųjų nėra nė pėdsako to skirtumo, per kurį statai save kaip daugiau žmogų, pizė tau ir tavo etinei sistemai. O jei jame tas pėdsakas yra, ir dar toks, nuo kurio neišsiseksi, kurį būtinai reikia pastebėti – kaip išsisekti nuo baisaus jausmo, kad esi kur kas arčiau lavoniškos ribos, nei manei?

Marozai, kaip ir riaušiniai – taip sako riaušių teoretikai (koks oksimoronas) – neoperuoja garbumo (respektabilumo) sąvoka, t.y., tuo, kas daro pilietį pagarbiu, t.y., tuo, kas daro jį nuspėjamu, t.y., tuo, kas sukuria jo, kaip gero žmogaus, aurą. Prijaukintiems žvėrimis nereikia narvo ir botago. Pagarba veikia kitaip, tiesiogiai, arčiau kūno: paniatkės, atstovėjimas už bazarą, prisijungimas prie veiksmo – ir riaušės, ir tiesiog machankės. Traukia ir stumia savo paprastu nesuvaržytumu kaip kebabų kioskelis arba treningai arba kaip tik – viduramžišku suvaržytumu, genties ir domeno taisyklėmis, valdovais, kurie vis dar valdovai, o ne figūros, užimančios amžinai tuščią valdžios vietą. Kiemo atamanas Vycka yra kiemo atamanas Vycka, nes kasdien tai įrodo smurtu, baime ir

saliamoniškais sprendimais, o ne todėl, kad gavo penkiasdešimt procentų plus vieną nepažįstamą, beveidį balsą. Ir kas tuomet nepasakys apie tas vieninteles, legendines riaušes prie Seimo, kad tai buvo marozna, kad yra garbių ir civilizuočių būdų spręsti problemas? Nenorintys laukti yra marozai, nes marozai nenori laukti.

Netinka marozai moderniam pasakojimui: individualistiniam, demokratiškam, kapitalistiniam, moksliniam, sekuliariam, stabiliam. Protingi Balti Vyrų žino apie politiką, ypač užsienio – ar regiono, apie kultūrą ir mokslą, apie filosofiją ir filosofus. Pr

otingi Balti Vyrų žino, vis bando paaiškinti, kad valstybės ir regionai turi veidus, charakterius, o Lietuva ir Rytų Europa apskritai – dar ir kojas, nes visą laiką eina. Net ne eina, o grįžta į mitinį Edeno sodą, iš kurio taip nepelnytai neva buvo išvytos. Lenktynėse yra pirmaujančių ir atsiliekančių, bet galiausiai kaip politikorektiškoje mokyklos olimpiadoje visi bus laimėtojai. Didžiąjai sugrįžimo į rojų šventei ruošiasi provincijos miestai ir periferiniai metropolijų rajonai: puošiasi kaip močiutės, kad gražiau karste atrodytų. Perėjimo (transition) pasakojime neišvengiamai atsiranda atliekamų žmonių, kurie mėgsta išlupti struktūrinių fondų suguldytas plyteles arba vis išdaužia saulės energija varomo žibinto lempuotę. “Nori gyventi

kaip Skandinavijoje, o elgiasi kaip Rusijoje” – jei ne jie, mes (“mus” irgi apibrėžia Protingi Balti Vyrų, naudojantys šį įvardį taip, lyg būtų išsinuomoję jį 99 metams) eitume kur kas sparčiau. Jie turi išnykti, pasikeisti, būti apšviesti arba emigruoti; mano mokesčiai išaugo, nes tavo pašalpa per didelė; chirurgas ligoninėje piktas, nes tu rūkai prie durų, tiesiai po draudžiančiu ženklų; mano dviratį nupiso, nes tu geri alų rajone. Mes, normalūs, modernizuoti, homogenizuoti rytų europiečiai, neva visuomet buvome europiečiai, o kaimynas iš penkto padiezdų buvo homogenizuotas ne per tą vietą, buvusios ideologijos, neteisingo ir žiauraus režimo. Kodėl jis turėtų rinkti mūsų vyriausybę, jei turi savo atamaną? Kodėl neturėtumėm išnaikinti šio mentaliteto tam,

kad pagaliau grįztume pas mamą Europą, vis arčiau ir arčiau įsivaizduojamo centro Vakaruose, kuris tikriausiai yra ten, kur susikerta Londono, Paryžiaus ir Berlyno linijos?

Marozai yra didžiuliai nusidėjėliai: jie vartoja atvirai, automobilius, alų, seksą, čipsus, kultūrą ir saulėgražas. Vartojimas, matai, niekuomet nėra vien vartojimas – vartojimas visuomet yra savęs kūryba, savęs kūryba labai keistoje gulsčioje sistemoje su daug iškilumų, kaip spuogų ir inkštirų, kur tavo vartojimas susitinka su kitu vartojimu ir suranda bendrų taškų, nes panašiai nešiojate odą. Kūrybingas vartojimas iš karto suteršiamas, vos prie jo prisiliečia marozas – ir tai jokiū būdu nereiškia, kad kūrybingas vartojimas nėra kitoks, nei nekultūringas. Neišskirtinai elgiamasi su išskirtiniais objektais – ir žiauriai nusidedama. Infantiliai, vaikiškai, taip, lyg reikšmė tekėtų elektra tiesiai į kūną, be pertrūkių ir trumpų jungimų. Alus ir vynas yra pripisti; kūnas yra išpisti; automobilis yra greitai važiuoti; tėvynė yra krepšinis, krepšinis yra meilė; mama yra vis dėlto mama, mirtis arba išsiskyrimas yra ašara. Objektai, prekės ir abstrakcijos nekaltos: kalti tik tie, kurie nepastebi, koks sudėtingas yra objektų žaismas, ir blogai su jais elgiasi. Gal įkurti humaniško elgesio su objektais tarnybą? “Atsivertę žydai” niekuomet nebus katalikai – nes jie išmoko tai, kas turėtų “ateiti natūraliai”. Nes nesuprato žaismo iš pat pradžių, nes pradėjo ne nuo tos pradžios, nuo kurios pradeda pašvęstieji, poetai ir žavūs genijai. Todėl arba grįš į mūsų ištakas ir prisiregistruos į perauklėjimo programą, arba tegul nesiartina.

Marozai nesupranta, kaip veikia superego: kuo labiau jam paklūsti, tuo skaudžiau jis baudžia. Kai jie ima egzistuoti, jie egzistuoja kaip pasivaikščiojimas zoologijos sode. Vienas iš dviejų pasivaikščiojimų: įprastas, kemšant cukrinę vatą ir rodant pirštu, arba pasivaikščiojimas po narvus. Kai vaikščiosi po narvus, prie tavęs prieis interpelijacija: gana abejingo spektaklio stebėjimo, spektaklis prisikiša tau prie veido ir ima alsuoti „Minsko“ ir greitai pagaminto alaus tvaiku. Turi pareikšti savo lytiškumą, tautiškumą, socialinę ir ekonominę klasę, viską iš karto apversti. Žinojimas, kuris garbioje situacijoje daro tave žmogumi – antrinis žinojimas, žaidimas abstrakcijomis, sudėtingų žodžių ir koncepcijų pažinimas, pro tiesioginį kūnišką poveikį prasiskverbęs žinojimas – staiga tampa draudžiamas. Kalbėk paprastai, kalbėk bachūriškai, nepisk proto ir pasakyk tik tai, ką nori išgirsti. Nebegali pasakyti, kad neturi mamytės ir neturi tėvelio, kad niekuomet jų nenorėjai, kad nenori būti nei vilku, nei ėriuku, kad nori būti rūku arba raiteliu. Nesvarbu, kieno tai kaltė, bet marozai

interpeluoja taip, kad atsistoja patys prie savo narvų vartų ir nei patys išsina, nei kitą priima – žinodami ar nežinodami toliau saugo imperiją kaip būtina jos riba. Paklūsta ir baudžia, ir yra baudžiami. Tikriausiai galėtų būti kitaip, bet ar tikrai galėtų – piskit man per ausį, jei aš žinau.

Ėmiau ir sumodeliavau marozą pagal savo paveikslą, negrabiai ir skubotai nulipdžiau iš molio tai, kas neegzistuoja. Marozas yra visų rūšių trūkumas, visų rūšių skurdas: ekonominis (nuosavybė), socialinis (ryšiai ir įgūdžiai) ir kultūrinis (žinojimas). Skurdas dažnai yra kančia, bet visiškai tiesioginio ryšio tarp jų nėra: skurdus barbaras turi save, kitus barbarus ir pasaulį aplinkui. Romėnų turtas nėra vienalytis ir neveikia vienopai, bet atsisakantiems atsiversti barbarams jis atrodo atnešantis kančią. Kai kurie romėnai sako, iš tikrųjų yra už ją atsakingas, nes skurdui atneša ir prie kojų pameta iš anksto sudėliotą priemonių rinkinį – arklą, knygą, lyrą – ir iš karto, akimirksniu atriboja jį per nuodėmę. Ne taip laikai, ne už to galo imi, ne tą stygą tampai, menkos įsidarbinimo perspektyvos. Taip atriboja, kad norisi be kaltės jausmo visus tris apspjauti: sorry, Eastern Europe.

KASDIENINIS SEKSIZMAS

Pranešimai iš: <http://kasdienisseksizmas.tumblr.com/>

Kai namie užuodžiau degančios gumos kvapą ir pamačiau iš rozetės sklindančius dūmus, paskambinau 112, sujungė su gaisrine. Cituoju operatorę: „Nusiųskit VYRĄ pas kaimynus, jeigu įtariat, kad gaisras ten.“ Mano pranešimo neregistravo. Po kelių minučių 112 paskambino vyriškos lyties draugas ir pateikė tą pačią informaciją, pranešimas apie gaisrą užregistruojamas, ugniagesiai išsiunčiami. Gaisre žuvo du žmonės. Galvoju, kad gal tos kelios minutės būtų ką nors pakeitusios.

Iš pokalbio su mama:

- Fui kaip baisu, kai moteris smirda rūkalais. Dar vyras vyras, bet moteris!..

Verslo etiketo pagrindai: Kokio dydžio turi būti vizitinė kortelė?

Standartinių vizitinių kortelių dydis yra 5 x 9 (kartais 6x9 cm), moterų gali būti mažesnis – 5x8 cm, bet nebūtinai.

Darbe buvau nustebus, kai užsakiau gėrimus, kokteiliai kažkokie buvo, klausia manęs barmenas: „kas gers?“ Nesupratau aš net klausimo; perklausia: „vyras ar moteris?“ Pasirodo, stiklinės skiriasi :/

LKF generalinis sekretorius atsakydamas į klausimą, kodėl LKF taurės prizinį fondą pasidalino trys vyrų komandos, o moterų komandai, užėmusiai pirmą vietą, piniginis prizas net nebuvo skirtas, pareiškė, kad moterys apskritai turėtų džiaugtis, jog gali šiandien čia sužaisti savo rungtynes.

UTOPINIAI SKELBIMAI

- Miesto gyventojų reikalavimu ir savivaldybės nutarimu, **pastatai vaiduokliai Karaliaus Mindaugo pr. 37 ir 38 bei Kęstučio g. 26 atiduodami viešam naudojimui.**

Gegužės 19d. 18val. Romuvos kino teatre vyks susirinkimas dėl pastatų paskirties nutarimo. Siūlomi variantai: kabantys sodai, „pasidaryk pats“ dirbtuvės, neformalios kultūros namai, laisvasis universitetas. Visi kviečiami dalyvauti ir pareikšti nuomonę. Projektai bus finansuojami iš buvusių privačių savininkų lėšų, paaukotų apgailėstaujant dėl užsitęsusio miesto kraštovaizdžio niokojimo ir vertingų plotų švaistymo.

- Žemuosiuose Šančiuose, buvusių kopūstų raugyklų teritorijoje, paruošta **50 arų žemės bendruomeniniams daržams.** Ką nors auginti norintys gyventojai kviečiami sėti ir sodinti. Daržus laistyti pasisiūlė Tėvo namų gyventojai.

- Vilijampolėje, Kriukų g., rasti 500 litų. Pametusiems skambinti +37052390000.

- Kauno miesto savivaldybė atidarė Viešosios urbanistikos centrą. Centre dirbantys architektai rūpinsis miesto architektūrine derme, miegamųjų rajonų renovacija bei viešojo transporto sistemos plėtojimu. Projektai vykdomi ir galutiniai sprendimai bus priimami tik su vietinių bendruomenių pritarimu. Centras jau laukia gyventojų pasiūlymų ir pageidavimų adresu vuc@nestiklainiai.lt.

- Kauno zoologijos sodas užsidaro ir dovanoja gyvūnus. Priimantieji gyvūnus turės patvirtinti galintys suteikti jiems geras sąlygas ir priežiūrą. Norintiems kreiptis adresu laisveliutams@meskos.lt. Zoologijos sodo teritorijoje Kauno technologijų universitetas įkurs atvirą mokslo parką ir laboratorijas studentams.

- Žaliakalnio gyventojų iniciatyva liepos 20-24 dienomis rengiama Kauko laiptų viršuje esančio fontano

renovacija ir aplinkos tvarkymas. Miesto gyventojai kviečiami prisidėti. Visos reikalingos medžiagos ir įrankiai bus suteikti vietoje. Po renovacijos fontanui vandenį nemokamai tieks Kauno vandenys.

- Pradėdama reparacijų už sovietinę okupaciją mokėjimą, **Rusijos vyriausybė finansuos didžiausios pabaltijo šalyse saulės elektrinės statybas šalia Kauno.** Taip pat planuojama įrengti 10 mažesnių saulės elektrinių vietinėms reikmėms. Bendruomenės kviečiamos teikti projektus Kauno savivaldybės eko-energetikos skyriui iki liepos 15d.

- Paskutiniai Nemuno upės vandens tyrimų rezultatai atitiko aukščiausius švaros standartus. Ruože nuo Panemunės iki Santakos šią vasarą ketinama įrengti penkias paplūdimio zonas bei nemokamą elektrinių valčių transporto liniją. Siūlomas darbas paplūdimio gelbėtojams. Kreiptis adresu glbk@skestu.lt.

Tiražas: 100 egz., popierius ImageRecycled, spauda aplinkai nekenksmingu risografu RC5600, KG Press, Kaunas. Daugiau informacijos: kgpress.org

NEMOKAMAI

